

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 3/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej, Miloša Maďara (sudca spravodajca), Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Okresného súdu Bratislava II** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrh **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 8. júna 2020 doručený návrh Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“) zastúpeného sudkyňou JUDr. Evou Bielikovou na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) s čl. 20 ods. 4 a čl. 13 ods. 4 v spojení s čl. 7 ods. 5 ústavy.

2. Okresný súd vo svojom návrhu uvádza, že sa pred ním vedie civilné sporové konanie sp. zn. 16C/28/2017 v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] proti žalovaným [REDAKOVANÉ]. o určenie, že nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu nie sú zaťažené vecným bremenom spočívajúcim v práve stavby podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov.

3. Okresný súd v návrhu spochybňuje ústavnú a medzinárodnoprávnú konformitu § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, podľa ktorého „ak vlastníkom domu nie je vlastníkom pozemku, vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapíše do katastra nehnuteľností“. Návrh na začatie konania odôvodňuje tým, že aplikácia § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov v tomto prípade nespĺňa predpoklady na nútené obmedzenie vlastníckeho práva vymedzené ústavou, ktoré je v zmysle čl. 20 ods. 4 ústavy možné iba za kumulatívneho splnenia štyroch podmienok – v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme, na základe zákona a za primeranú náhradu.

Ak nie je splnená čo i len jedna z nich, nie je takýto zásah do vlastníckeho práva ústavne konformný. Okresný súd preto namieta ústavnosť napadnutého ustanovenia s čl. 20 ods. 4, čl. 13 ods. 4 a čl. 7 ods. 5 ústavy. Podľa okresného súdu je aplikácia napadnutého ustanovenia rozporná s podstatou a zmyslom vlastníckeho práva a toto ustanovenie nebolo použité na ustanovený cieľ.

4. Okresný súd v návrhu cituje ustanovenia ústavy, ako aj ďalších právnych predpisov, ktoré súvisia s podaním. Pri tom uvádza aj judikatúru ústavného súdu, konkrétne sp. zn. PL. ÚS 38/95 a sp. zn. PL. ÚS 4/00. Vyslovuje obavu z „holého vlastníctva“, ktorú definuje ako nemožnosť vlastníkov s predmetom vlastníctva nakladať, užívať si ho, udržiavať ho, zabrániť jeho znehodnoteniu alebo skaze, a taktiež nemožnosť primeraného výnosu plynúceho z vlastníctva. Argumentuje tiež, že v predmetnom prípade sú „vlastníci bytov a nebytových priestorov nachádzajúcich sa v bytovom dome oprávnení bezodplatne užívať zákonné vecné bremeno zriadené bytovým zákonom k nehnuteľnostiam“. Práve v disproporcii medzi potlačenými znakmi vlastníckeho práva a jeho obmedzeniami vyplývajúcimi zo zákonného vecného bremena vidí okresný súd neústavnosť napadnutého ustanovenia.

5. Navrhovateľ v návrhu na začatie konania argumentuje aj ustanovením čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a nadväzujúcou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva. Tento právny základ však okresný súd v petite návrhu na začatie konania nijako nespomína a navrhuje len rozpor s už spomenutými ustanoveniami ústavy.

6. Napriek uvedeným formálnym nedostatkom podania, najmä neuvedenie potenciálneho rozporu čl. 1 dodatkového protokolu s napadnutým ustanovením v petite podania, ústavný súd pripomína, že dlhodobo interpretuje ústavné zakotvenia základných práv vrátane čl. 20 „vo svetle“ ustanovení dohovoru a stabilizovanej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 22/00). Tým si ctí medzinárodné záväzky Slovenskej republiky (obdobne PL. ÚS 17/00, PL. ÚS 44/03, PL. ÚS 24/2014, PL. ÚS 10/2014).

7. Navrhovateľ v podaní taktiež uvádza aj čl. 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“). Toto ustanovenie, podobne ako v prípade dohovoru, sa v petite návrhu vôbec neuvádza. Súčasne sa okresný súd nijako nezaobera aplikovateľnosťou charty v konkrétnom prípade (podľa čl. 51 a 52 charty). S ohľadom na špecifický charakter pôsobnosti charty, ktorá v tomto prípade nie je relevantná, nebude na toto ustanovenie v ďalšom konaní prihliadnuté.

8. Na základe uvedeného sa teda navrhovateľ domnieva, že v prerokovanej veci boli splnené podmienky na konanie o súlade uvedených právnych predpisov, a navrhuje, aby ústavný súd prijal tento návrh na ďalšie konanie a rozhodol o tom, že § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov je v nesúlade s čl. 20 ods. 4 a čl. 13 ods. 4 v spojení s čl. 7 ods. 5 ústavy.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

9. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému

prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je určenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

10. Ústavný súd považoval za preukázané, že navrhovateľ uznesením č. k. 16C/28/2017-960 z 15. januára 2020 (právoplatnosť 22. januára 2020, pozn.) prerušil konanie v sporovej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] proti žalovaným [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] čím splnil procesnú podmienku nevyhnutnú na začatie konania o súlade právnych predpisov na návrh všeobecného súdu vyplývajúcu z čl. 144 ods. 2 ústavy (pozri sp. zn. PL. ÚS 39/2014).

11. Ústavný súd tak návrh navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a dospel k záveru, že návrh okresného súdu je v okolnostiach prejednávanej veci potrebné odmietnuť.

12. Podľa § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá ústavnému súdu návrh na začatie konania.

13. Podľa § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas národná rada a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, môže podať súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou.

14. Abstraktne normovanú požiadavku súvislosti s jeho rozhodovacou činnosťou [čl. 144 ods. 2 ústavy a § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde] ako podmienku pre vznik aktívnej legitímácie všeobecného súdu na podanie návrhu podľa čl. 125 ods. 1 ústavy už ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre bližšie interpretoval.

15. Aktuálne uplatňovaná judikatúra ústavného súdu o podstate ústavnej (čl. 144 ods. 2 ústavy) i zákonnej [§ 74 písm. d) zákona o ústavnom súde] podmienky pre vznik aktívnej legitímácie všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy sa zakladá v prvom rade na téze o nutnosti subsumpcie skutkového stavu zisteného v rozhodovacej činnosti všeobecného súdu pod právnou normu, ktorá je podľa názoru všeobecného súdu protiústavná; a v rade druhom, na spôsobilosti derogačného nálezu ústavného súdu, ktorý je navrhovaný všeobecným súdom v petite jeho návrhu, viesť k odlišnému záveru v merite konania pred všeobecným súdom v porovnaní s takým rozhodnutím, ktoré by bolo výsledkom aplikácie právnej normy navrhutej na derogáciu. Všeobecný súd je teda aktívne legitimovaný len na taký návrh derogačného nálezu, ktorý má potenciál ovplyvniť meritórne rozhodnutie všeobecného súdu v konkrétnom, ním prerušenom konaní. Pri nesplnení uvedenej podmienky sa návrh všeobecného súdu dostáva do pozície akademickej polemiky a rozhodnutie o ňom by nedokázalo naplniť funkčnú podstatu návrhového oprávnenia všeobecného súdu, ktorou je účinná pomoc ústavného súdu všeobecnému súdu prostredníctvom vyriešenia prejudícia ústavno-právnej povahy spadajúceho do výlučnej právomoci ústavného súdu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy (PL. ÚS 1/2018).

15.1 Ústavný súd sa ďalej podmienkou prejudiciality v rámci návrhového oprávnenia všeobecného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 144 ods. 2 ústavy v nedávnom období podrobnejšie zaoberal aj vo veci sp. zn. PL. ÚS 24/2020, v ktorej vyslovil, že priestor pre tento typ konania je s ohľadom na účinky potenciálneho derogačného nález, ktoré s dôrazom na prípadný rozkol s princípom právnej istoty sporových strán vymedzil v zásade *ex nunc*, zúžený, pričom ako príklad zadefinoval aj výnimky, v rámci ktorých účinky derogačného nález majú potenciál ovplyvniť právne vzťahy aj do minulosti. Medzi tieto zaradil napríklad možnosť napadnúť procesné ustanovenie, možnosť dosiahnuť zmenu hmotnoprávneho podkladu (kritérií) na konštitutívne rozhodovanie (súdov alebo orgánov verejnej správy), možnosť namietat' nesúlad právnych predpisov v trestných veciach v súvislosti s účinkami čl. 50 ods. 6 ústavy, ako aj situácie, keď sa vyslovením nesúladu právnych predpisov vytvorí priestor na priamu prednostnú aplikáciu medzinárodnej zmluvy uvedenej v čl. 7 ods. 5 ústavy.

15.2 Ústavný súd na tieto závery následne bezprostredne nadviazal v konaní sp. zn. PL. ÚS 5/2021, v ktorom v tejto súvislosti množinu výnimiek z pravidla *ex nunc* účinkov derogačných náleзов ústavného súdu rozšíril, keď konštatoval, že derogačný nález ústavného súdu môže mať okrem špecifických aspektov retroaktivity vyplývajúcich z § 93 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde spätné účinky len sprostredkované, a to v prípade, ak z právneho názoru vyjadreného v derogačnom nález ústavného súdu vyplynie potreba dotknúť sa aj právnych vzťahov, ktoré vznikli pred vyhlásením konkrétneho derogačného nález ústavného súdu. Ústavný súd tým cieľil na potrebu zohľadňovať individuálne okolností prejednávanych prípadov, z ktorých by napríklad mohla vyplynúť obava z ohrozenia či narušenia princípov demokratického a právneho štátu (PL. ÚS 5/2021, bod 20.3).

15.3 Ústavný súd sa v rovnakom kontexte venoval dotknutej problematike aj v nadväzujúcom konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 6/2021.

16. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu sú to práve všeobecné súdy, ktoré sú primárne zodpovedné za výklad podústavného práva. Je teda nepochybnou úlohou všeobecného súdu, ktorý podáva ústavnému súdu svoj návrh, aby posúdil prejudicialitu napádaného ustanovenia a na účely konania pred ústavným súdom ju náležite odôvodnil. Ústavný súd si však vo svojej už citovanej judikatúre od počiatku vyhradzuje právo tieto závery všeobecného súdu pri predbežnom prerokovaní jeho návrhu preskúmať a samostatne posúdiť splnenie podmienok konania pred všeobecným súdom, ako aj prejudicialitu (aplikovateľnosť) napadnutého ustanovenia vo veci, z ktorej návrh všeobecného súdu vzišiel (porov. napríklad PL. ÚS 12/2012, ods. 31 až 34, PL. ÚS 6/2014, PL. ÚS 15/2016, PL. ÚS 1/2018).

17. Základným predpokladom na ochranu ústavnosti poskytovanej na návrh všeobecného súdu ústavným súdom v konaní podľa čl. 125 ústavy je teda zistenie, že podaniu návrhu na začatie konania na ústavnom súde predchádza konanie pred všeobecným súdom, v ktorom má materiálne dôjsť (podľa obsahu prítomného návrhu) k použitiu napadnutého ustanovenia zákona, t. j. k subsumpcii skutkového stavu pod napádanú právnu normu (m. m. PL. ÚS 7/04).

18. Návrh na začatie konania v tomto prípade vychádza z konania na okresnom súde. Jeho podstatou je spor medzi žalobcom (vlastníkom pozemku) a žalovanými (vlastníkmi a spoluvlastníkmi bytového domu, ktorý sa nachádza na žalobcovej nehnuteľnosti). Na základe § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov vzniklo žalovaným k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcu právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 151n Občianskeho zákonníka.

19. Žalobca sa na okresnom súde žalobou podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku domáha určenia, že nehnuteľnosti v jeho vlastníctve nie sú zaťažené predmetným vecným bremenom. Pri skúmaní hmotnoprávneho základu vecného bremena okresný súd nadobudol pochybnosť o súlade § 23 ods. 5 s ústavnou normou, t. j. normou vyššej právnej sily. V zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy sa preto okresný súd prejudiciálnou otázkou obrátil na ústavný súd, aby potvrdil alebo vyvrátil prezumpciu ústavnosti napadnutého ustanovenia.

20. Základný predpoklad prejudiciality, ktorou je odstránenie pochybností všeobecného súdu o ústavnosti konkrétneho ustanovenia, pred použitím ktorého všeobecný súd v prejednávanej veci stojí alebo ktorého aplikácia v prejednávanej veci aspoň prichádza do úvahy, bola v tomto prípade splnená. Toto konštatovanie už ústavný súd naznačil v konaní sp. zn. PL. ÚS 15/2016, keď odmietol návrh na začatie konania o ústavnej súladnosti § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov (t. j. totožné ustanovenie). Na rozdiel od dnešného návrhu však predmetom konania v tom čase nebola ústavná spornosť zriadenia vecného bremena k pozemku podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, ale priznanie finančnej náhrady žalobcom za zriadenie tohto vecného bremena. Žalobcovia teda v konaní pred všeobecným súdom nespochybňovali hmotnoprávny základ vecného bremena, a preto o ňom ani ústavný súd nemohol rozhodovať. V tejto súvislosti však dodal, že „*preskúmanie ústavne súladnej aplikácie ustanovenia § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov pojednávajúceho o zriadení vecného bremena by prichádzalo do úvahy iba v konaní, predmetom ktorého by bolo rozhodovanie o zriadení vecného bremena...*“. V aktuálnom konaní však požadovaný predpoklad naplnený bol.

21. Napriek uvedenému však musí byť tento návrh odmietnutý. Podstatou konania o incidenčnej kontrole ústavnosti napadnutej normy je totiž poskytnutie efektívnej ústavnej ochrany účastníkom v konkrétnom konaní. Spomedzi všetkých aktívne legitimovaných subjektov (§ 74 zákona o ústavnom súde) má všeobecný súd v konaní o súlade právnych predpisov osobitné postavenie. Jeho návrh je totiž nevyhnutne spätý s konkrétnym konaním, ktoré sa pred ním odohráva. Na rozdiel od ostatných aktívne legitimovaných subjektov všeobecný súd neopiera svoj návrh o abstraktnú kauzu či hypotetické dôvody neústavnosti. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy všeobecný súd iniciuje incidenčnú, čiže prejednávaným prípadom vyvolanú kontrolu ústavnosti noriem, ktorá je dôvodná s ohľadom na konkrétnych účastníkov súdneho konania a konkrétne okolnosti prejednávaného prípadu.

22. S ohľadom na už zmienené špecifiká tak nie je možné pristupovať k návrhom podľa čl. 144 ods. 2 ústavy mechanicky a pri každom z nich je potrebné zohľadniť jeho osobitosti. Ochrana ústavnosti nepozostáva len zo zabezpečenia súladnosti právnych predpisov, ale aj ochrany základných práv a princípov materiálneho právneho štátu a nie je možné ani vylúčiť, že uvedené princípy budú v čiastočnom, ale aj úplnom konflikte. Preto je nevyhnutné, aby ústavný súd v konkrétnych prípadoch vyvažoval kolidujúce ústavné princípy (napr. princíp rovnosti, neodňateľnosti, resp. účinnej ochrany základných práv a slobôd, či princíp právnej istoty), dbajúc pritom na to, aby prípadným derogačným rozhodnutím zmiernil dopady na ďalšie ústavné princípy.

23. Aj v prípade, pred akým dnes ústavný súd stojí, je taktiež nevyhnutné vyvažovať potenciálne kolidujúce ústavné princípy. Posudzovanie ústavnej súladnosti napadnutého zákonného ustanovenia totiž v konaní pred okresným súdom spochybňuje už uzatvorené právne vzťahy. Preto je z argumentov použitých v rozhodnutiach označených v predchádzajúcom bode potrebné

zvýrazniť, ako pre tento prípad charakteristický, princíp ochrany práv už nadobudnutých účastníkmi súkromnoprávneho vzťahu, ktorý je predmetom posudzovania navrhovateľa v ním prerušenom konaní.

24. Pre odvetvia súkromného práva je typickou zásada rovnosti postavenia subjektov, niekedy nazývaná aj ako princíp ekvivalencie či symetrie. V súkromnoprávných vzťahoch medzi subjektmi existujú tzv. *horizontálne*, teda rovnocenné vzťahy, pričom odvetvia súkromného práva sú charakteristické používaním dispozitívnych právnych noriem, ale aj zmluvnou autonómiou právnych subjektov (pozri aj PL. ÚS 13/2012). Akýkoľvek horizontálny účinok normy verejného práva je určitou negáciou typického dispozičného oprávnenia súkromnoprávneho vzťahu (podobne PL. ÚS 11/2016). Spôsobuje totiž korekciu súkromnoprávneho vzťahu zasiahnutím orgánu verejnej moci a aj preto je horizontálny účinok ústavných noriem pomerne kontroverzný konštrukt.

25. V návrhu na začatie konania však nepochybne nejde o vertikálny, ale o rýdzy horizontálny právny vzťah, čo má následne v prejednávanej veci zásadný vplyv na závery ústavného súdu. Ide teda o vzťah medzi jednotlivcami (žalobca a žalovaní sú fyzické osoby). Pri každom potenciálnom zasiahnutí horizontálnych právnych vzťahov derogačným nálezom musí ústavný súd spozornieť. Ak štát prijme právnu reguláciu, od všetkých subjektov sa v danom právnom poriadku očakáva, že budú zmenu právneho stavu rešpektovať. Definičným znakom právnej normy je jej záväznosť, ktorú je štát oprávnený mocenským spôsobom vynútiť. Jednotlivcov (v prejednanom prípade žalovaných, pozn.) nemožno sankcionovať za to, že sa v určitom čase správali v súlade s vtedy účinným právnym poriadkom a v dobrej viere v ústavnosť zákonnej úpravy, ktorá sa zásadne prezumuje, resp. čerpajú zákonom priznaný benefit práva, v dotknutej veci práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, spojený s ich vlastníckym právom k domu. Ak by ústavný súd pripustil, že na základe deklarácie neústavnosti právnej normy je možné retroaktívne zasiahnuť do právnych vzťahov, o ktoré v tomto prípade ide (teda horizontálnych), vytvoril by stav permanentnej neistoty, v ktorom sa bez vlastného zavinenia môže ocitnúť akýkoľvek subjekt. Neústavnosť právnej normy by mohla byť spochybnená kedykoľvek, a to aj po desiatkach rokov, bez pričinenia subjektov právnych vzťahov a permanentná neistota by sa stala definičným znakom akéhokoľvek právneho vzťahu. Takouto alternatívou by ústavný súd jednostranne uprednostnil ochranu bezrozpornosti právneho poriadku pred ochranou právnej istoty a celkovo by nerešpektoval ústavou a v nadväznosti na jej úpravu zákonom ustanovené účinky derogačného nálezu ústavného súdu. Aj vzhľadom na subjekty, ktorých sa tento zásah môže týkať, by to nebolo spravodlivé. Logicky potom nespravodlivosť, ktorú pociťuje jednotlivec a cez ktorú sa práve on spravidla domáha deklarácie neústavnosti právneho predpisu, nemôže byť bez potrebnej právnej opory vyvažovaná účinkom, ktorý by ako nespravodlivosť pociťoval iný jednotlivec alebo súkromnoprávny subjekt. Ústavný súd nemôže mechanicky nadradiť ochranu vlastníckeho práva žalobcu nad ochranu právnej istoty dobromyseľných žalovaných.

26. Ak by teda okresný súd s týmto prejudiciálnym návrhom napokon uspel, derogácia právneho predpisu by sa v konečnom dôsledku aj tak nemohla pozitívne prejaviť na právnom postavení žalobcu. Vecné bremeno existujúce od roku 1993 by zostalo aj naďalej v platnosti. Deklarácia neústavnosti proti dobromyseľne konajúcej strane v horizontálnych právnych vzťahoch by totiž (primárne, popri aj ďalších okolnostiach) spôsobovala neprimerané a v konečnom dôsledku neústavné narušenie právnej istoty. Keďže konanie podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, s účinkami podľa ods. 3 tohto ustanovenia, nedokáže naplniť funkčnú podstatu návrhového oprávnenia

všeobecného súdu, uvedený návrh na ústavné spochybnenie napadnutého ustanovenia sa dostáva do pozície akademickej polemiky (PL. ÚS 1/2018).

27. Aj s ohľadom na potenciálnu závažnosť narušenia právnej istoty v desiatkach vzťahov, ktoré sú v tomto prípade zainteresované, musí ústavný súd nevyhnutne vyriešiť, a to ešte pred samotným meritórnym rozhodovaním, potenciálny konflikt právnej istoty a stability právnych vzťahov na jednej strane a požiadavky na účinnom presadení ústavnosti na strane druhej, a to v rámci a pri rešpektovaní ústavného mechanizmu konania o súlade právnych predpisov a jeho konzekvencií. Vzhľadom na charakter konkrétneho prípadu a nemožnosť priznať účinkom nálezu ústavného súdu atribút aplikovateľnosti pri rozhodovaní v prerušenom konaní navrhovateľa rieši ústavný súd tento konflikt v prospech ochrany právnej istoty.

28. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania tak ústavný súd zistil, že navrhovateľ nepodal návrh ako subjekt procesne legitimovaný podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy [pozri tiež § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde]. Pre prijatie návrhu na začatie konanie tak neboli splnené základné požiadavky ustanovené v § 74 zákona o ústavnom súde, a preto bol návrh odmietnutý ako podaný zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

29. Ústavný súd na záver v súvislosti so zákonnými náležitosťami návrhu na začatie konania pripomína, že pri ich hodnotení sa v rámci svojej rozhodovacej činnosti vo všeobecnosti snaží strátiť využívaniu takých výkladových metód, ktoré by prepínali dôraz na formálnu stránku veci a viedli by tak k neželaným prejavom prehnaného formalizmu. Avšak k nežiaducim prejavom patrí aj opačný stav, t. j. neprimerané oslabenie apelu na formálne predpoklady návrhu (osobitne pokiaľ ide o relevantnú ústavnoprávnu argumentáciu), čo by mohlo signalizovať ľahostajnosť k ústavným či zákonným podmienkam konania pred ústavným súdom (PL. ÚS 17/2021). Okruh subjektov oprávnených na podanie návrhu na začatie konania o súlad právnej normy s normami vyššej právnej sily je ustanovený ústavou. Privilégium všeobecného súdu iniciovať tento typ konania je spojené aj s jeho zodpovednosťou sformulovať návrh spôsobom nevyvolávajúcim otázky o jeho forme a obsahu. Je potrebné pripomenúť, že ústavný súd v tomto type konania nie je oprávnený vyzývať na odstránenie nedostatkov podania (§ 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pozri aj PL. ÚS 1/2020 bod 29 a nasl.), čo len svedčí o úmysle zákonodarcu zveriť procesnú legitímáciu na začatie konania takému okruhu subjektov, ktoré svojou povahou dávajú záruku na podávanie právne kvalifikovaných návrhov (PL. ÚS 13/2021). Ústavný súd tak upozorňuje navrhovateľa, aby na už uvedené ústavnoprávne východiská kládol v budúcnosti väčší dôraz.

30. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripájajú k tomuto rozhodnutiu odlišné stanoviská sudcovia Robert Šorl a Peter Straka, ktoré sa týkajú výroku a odôvodnenia rozhodnutia, a sudca Miloš Maďar, ktoré sa týka odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2022

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky